

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ БІЗНЕСУ ТА АНАЛІТИКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор фахового коледжу

І. Юрченко

«24» квітня 2020 року

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування
зі спеціальності 051 «Економіка»**

(для освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»)

Затверджено Вченою радою НАСООА
протокол від 24.04.2020 року № 8

Київ – 2020

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	2
ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ	3
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ	8
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	11
КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування зі спеціальності 051 «Економіка» для вступу на навчання за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр» розроблена на підставі Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 15.10.2015 №1085 «Положення про приймальну комісію вищого навчального закладу», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.11.2015 р. за №1353/27798, наказу Міністерства освіти і науки України від 15.10.2015 №1085 «Про затвердження Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2016 році», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.11.2015 р. за №1353/27796, Правил прийому на навчання у Фаховому коледжі бізнесу та аналітики Національної академії статистики, обліку та аудиту в 2020 році, затверджених Вченою радою Академії, протокол від 28.02.2020 № 7 (зі змінами та доповненнями від 23.06.2020 року), Положення про приймальну комісію у Фаховому коледжі бізнесу та аналітики НАСОА.

Згідно з Правилами прийому до Фахового коледжу бізнесу та аналітики Національної академії статистики, обліку та аудиту в 2020 році вступники для здобуття освітньо-професійного ступення «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-професійного рівня «кваліфікований робітник» повинні успішно скласти фахове вступне випробування з основ економічної теорії.

Згідно з вимогами до прийому студентів для підготовки за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр» вступні випробування з основ економічної теорії здійснюються предметною екзаменаційною комісією.

Мета проведення фахового вступного випробування з основ економічної теорії полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь і навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки фахівця освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» з економіки.

Вступні випробування з основ економічної теорії проводяться в письмовій формі у вигляді тестування.

При підготовці до вступних фахових випробувань абітурієнтам рекомендується користуватися літературою, список якої наведено у кінці програми.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Тема 1. Економічна наука та її предмет

Людина і економіка. Необхідність господарювання та його суть. Економіка - основа життя людини і суспільства. Етапи економічної діяльності суспільства: виробництво, обмін, розподіл, споживання. Економічні відносини. Економіка як суспільна наука. Предмет, цілі і завдання економічної теорії. Модель людини в економічній теорії.

Тема 2. Зародження та розвиток економічної теорії.

Філософські основи економічної теорії. Головні історичні етапи та напрями розвитку економічної науки та її предмету: класична політична економія, марксистська політекономія, неокласичний напрямок (маржиналізм), економікс, соціальна економіка. Структура сучасної економічної теорії: макроекономіка, мікроекономіка, мезоекономіка, мегаекономіка. Місце економічної науки серед наук про суспільство та її особливості.

Тема 3. Економіка та суспільне виробництво

Потреби як рушійна сила економічної діяльності. Поняття «потреби», їх види та засоби задоволення. Піраміда потреб Маслоу, ієрархія та значимість соціально-економічних потреб людини. Поняття «благо», «товар», «послуга», їх сутність та форми. Економічні блага, їх види і класифікація.

Виробництво як основа економіки. Суспільне виробництво, відтворення і суспільне багатство. Суспільний продукт та стадії його руху. Суть виробничої діяльності, її зміст та види. Фактори виробництва, їх класифікація та винагорода. Взаємозв'язок та взаємодія факторів у виробничому процесі. Поняття «виробнича функція». Проблеми оптимальної комбінації, взаємозамінності та ефективного використання факторів виробництва.

Тема 4. Об'єктивні умови та суперечності економічної діяльності

Економічна організація виробництва. Проблема економії. Нескінченість матеріальних і духовних потреб суспільства. Обмеженість економічних ресурсів: відносна та абсолютна. Виробничі можливості в економічній системі та проблема економічного вибору. Крива виробничих можливостей національної економіки. Триєдина економічна проблема суспільства. Поняття «альтернативна вартість», її значення в економічному аналізі. Винагорода за використання факторів виробництва та їх альтернативна вартість.

Тема 5. Економіка і ефективність

Поняття «економічна ефективність», її критерії. Парето-ефективність. Продуктивність та інтенсивність. Проблема зайнятості виробничих ресурсів в економіці. Закон зростання альтернативних витрат. Закон спадної віддачі факторів виробництва та економія на масштабах виробництва. Соціально-економічна ефективність та суспільне багатство. Просте та розширене суспільне відтворення. Економічне зростання, його типи та джерела. Значення співвідношення процесів суспільного споживання і заощадження для розвитку національної економіки.

Тема 6. Генезис форм суспільного виробництва

Історичні форми економічної організації суспільства: натуральне господарство, товарне виробництво, їх організаційні риси та принципові відмінності. Розвиток форм товарного господарства. Об'єктивні умови виникнення товарного обміну. Розвиток форм обміну. Переваги товарного виробництва. Розподіл праці та спеціалізація. Види та рівні спеціалізації. Принцип порівняльної переваги та його реалізація на різних рівнях економічної взаємодії.

Тема 7. Вартість (цінність) - фундаментальна проблема економічної науки

Тлумачення поняття «товар» та його властивостей різними напрямками економічної теорії. Споживча і мінова вартість (цінність). Вартість (цінність) як головна економічна проблема: альтернативні підходи. Трудова теорія вартості в класичній та марксистській політичній економії. Теорія факторів виробництва. Теорія граничної корисності та суб'єктивна цінність блага. Неокласичний підхід до вирішення проблеми вартості (цінності). Еволюція категорії вартості (цінності) у зв'язку з трансформацією видів економічної діяльності в сучасному суспільстві.

Тема 8. Роль грошей в підвищенні ефективності обміну

Безгрошове господарство. Бартерний обмін та його недоліки. Причини виникнення грошей, їх історичні види та властивості. Теорії походження грошей. Суть грошей, поняття «ліквідність». Функції грошей. Види грошей у сучасній економіці. Природа сучасних кредитно-паперових грошей. Кількість грошей в обігу: теоретичний аспект. Закон грошового обігу. Інфляція, її види та соціально-економічні наслідки. Заходи подолання інфляції.

Тема 9. Приватна власність на ресурси і ринкова організація господарства

Власність як першорядна економічна категорія. Сутність власності, її економічний та правовий зміст. Права власності та їх суть. Права власності як «правила гри» в соціально-економічних системах. Значення приватної власності у виникненні ринкових відносин. Правові норми власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Основні форми власності в соціально-

економічній системі, їх характеристика. Еволюція відносин власності. Місце та роль власності у реформуванні економіки. Методи зміни форм власності.

Тема 10. Ринкова економіка і ринок: суть та структура

Ринкові відносини як результат природного еволюційного шляху розвитку господарства. Економічна суть понять «ринок» та «ринкова економіка». Головні принципи ринкової економіки. Основні риси сучасної ринкової організації господарства та її переваги. Умови функціонування, ознаки та функції ринку в економіці. Суб'єкти ринкової економіки: домогосподарства, фірми, держава. Економічний кругообіг в ринковій економіці. Структура ринку: види класифікації. Механізм ринкового саморегулювання та його елементи.

Тема 11. Ринкова інфраструктура та її елементи

Поняття «ринкова інфраструктура», її будова та елементи. Призначення ринків в економіці: ринок товарів, ринок природних ресурсів, ринок капіталів, ринок грошей, ринок цінних паперів, ринок праці. Характеристика основних елементів ринкової інфраструктури. Товарна біржа, принципи діяльності та функції. Фондова біржа. Її функції, організація діяльності. Рух цінних паперів. Банки та їх функції. Кредитні відносини, види кредиту. Служби зайнятості та біржа праці в організації ринку праці.

Тема 12. Попит і пропозиція. Закономірності поведінки споживача та виробника

Поняття «попит». Закон попиту, обґрунтування його дії. Крива попиту на товар. Зміна попиту і зміна величини попиту. Нецінові фактори зміни попиту. Еластичність попиту, її вплив на грошову виручку. Види еластичності. Фактори еластичності. Попит і теорія корисності. Теорія вибору споживача.

Поняття «пропозиція». Закон пропозиції, його характеристика. Крива пропозиції товару. Зміна пропозиції та зміна величини пропозиції. Нецінові фактори зміни пропозиції. Еластичність пропозиції, її практичне значення. Фактори еластичності. Пропозиція та виробництво. Ціноутворення. Ринковий та витратний методи формування цін. Класифікація цін та структура ціни.

Тема 13. Саморегулювання економічної системи: забезпечення ринкової рівноваги

Поняття «ринкова рівновага», механізм її встановлення. Ринкова ціна, урівноважуюча функція ціни. Вплив змін попиту на встановлення ринкової ціни. Вплив змін пропозиції на встановлення ринкової ціни. Фіксовані ціни та їх наслідки для функціонування ринкового механізму. Дефіцит та надлишок товарів. Функції ціни в ринковій економіці. Закони функціонування ринку як фундамент ринкової економіки.

Тема 14. Економічна конкуренція - основні типи ринкових структур

Поняття економічної конкуренції. Місце конкуренції в системі елементів ринку. Умови виникнення конкуренції. Функції, методи і способи конкурентної боротьби. Досконала конкуренція. Вплив конкурентного продавця на встановлення ринкової ціни. Недосконала конкуренція, її види: монополістична конкуренція, олігополія, монополія, види монополій. Характерні риси основних моделей ринку недосконалої конкуренції, особливості ціноутворення. Монопсонія. Роль держави у захисті конкуренції. Антимонопольне законодавство.

Тема 15. Підприємницька функція та підприємницький дохід

Підприємництво як фактор виробництва й економічна категорія. Теоретичні основи підприємництва: історичний аспект. Підприємницький дохід: сутність і структура. Економічна основа прибутку та його стимулююча роль. Джерела та функції економічного прибутку. Типові види підприємництва. Функції підприємця і підприємства. Форми власності та організаційні форми підприємництва: індивідуальне (приватне) підприємництво; товариство (партнерство); корпорація (акціонерне товариство), їх переваги та недоліки.

Тема 16. Економічні витрати, їх сутність і структура

Поняття «витрати виробництва» в різних економічних школах. Функція виробництва та її властивості. Суть і природа економічних витрат, їх класифікація. Бухгалтерські, зовнішні та внутрішні витрати виробництва. Безповоротні витрати. Нормальний та економічний прибуток. Постійні, змінні, загальні та середні витрати виробництва. Теорія граничної продуктивності. Граничні витрати і граничний продукт. Динаміка зміни витрат виробництва в умовах зростання його обсягів. Закон зменшення віддачі виробничих факторів. Ефект від зростання масштабів виробництва.

Тема 17. Капітал і процент

Капітал як фактор виробництва. Поняття і теорії капіталу, його форми. Виробничий капітал. Основний та оборотний капітал, фізичний та моральний знос, амортизація. Чиста продуктивність капіталу. Особливості ринку капіталу і капітальних активів. Норма прибутку на капітал. Економічна природа процента. Теорії процента в сучасній економічній теорії. Кредитний ринок та його рівновага. Інвестиції і дисконтування.

Тема 18. Ринок праці та заробітна плата

Праця як фактор виробництва, продуктивність та інтенсивність праці. Ринок праці: попит та пропозиція, особливості ціноутворення. Економічна суть заробітної плати, теорії зарплати. Вплив продуктивності на заробітну плату. Мінімальна заробітна плата. Диференціація ставок заробітної плати. Неконкуруючі групи, вирівнюючі відмінності в оплаті праці. Системи оплати праці. Інвестиції в „людський капітал". Проблема безробіття, види безробіття

та шляхи вирішення проблеми. Політика профспілок в захисті прав працівників у соціально орієнтованій економіці.

Тема 19. Ринок землі і земельна рента

Земля як фактор виробництва, його особливості. Місце аграрного виробництва в національній економіці. Землеволодіння та землекористування. Власність на землю - історичний аспект. Форми господарювання і земельні відносини. Економічна природа та специфіка земельної ренти. Диференційована земельна рента. Процес встановлення рівня земельної ренти. Ціна землі, її фактори. Альтернативне використання землі та витрати.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Економіка як наука. Предмет, цілі і завдання економічної теорії.
2. Економіка. Суть господарювання.
3. Теоретична і прикладна економіка. Принципи і методи теоретичної і прикладної економіки.
4. Економічна наука та економічна історія.
5. Розвиток економічних знань. Економічне мислення.
6. Соціально-економічні відносини. Природа та особливості економічних законів.
7. Структура сучасної економічної теорії, її складові.
8. Проблеми економії. Безмежність потреб і обмеженість ресурсів.
9. Потреби як рушійна сила економіки. Поняття „благо", „товар", „послуга", їх сутність та форми.
10. Виробництво. Фактори виробництва. Процес виробництва.
11. Суспільний продукт, відтворення і суспільне багатство.
12. Виробничий фактор «праця». Види праці. Виробничий фактор «капітал». Утворення капіталу.
13. Комбінація виробничих факторів. Проблеми оптимальної комбінації, взаємозамінності та ефективного використання факторів виробництва.
14. Виробничі можливості в економічній системі та проблема економічного вибору.
15. Національний дохід. Розподіл доходів в суспільстві.
16. Поняття та значення економічної ефективності, її критерії.
17. Економічне зростання, його типи, фактори та джерела.
18. Економічний розвиток та економічне зростання. Проблеми економічного зростання для різних країн.
19. Поняття та зміст соціально-економічної системи, її складові.
20. Еволюція соціально-економічних систем: класична ринкова, командно-адміністративна, змішана, «соціально-ринкова».
21. „Змішана” соціально-економічна система: закономірності формування, елементи, моделі.
22. Суть і різновиди "соціальної ринкової економіки". Національні моделі «соціальної економіки», їх особливості.
23. Історичні форми економічної організації суспільства: натуральне господарство, товарне виробництво, їх організаційні риси та відмінності.
24. Об'єктивні умови виникнення товарного обміну. Розвиток форм обміну. Переваги товарного виробництва.
25. Категорія вартості (цінності) в економічній науці: альтернативні підходи.

26. Товар та його властивості. Споживча і мінова вартість товару.
27. Трудова теорія вартості в класичній та марксистській політичній економії.
28. Теорія «факторів виробництва».
29. Теорія «граничної корисності» та суб'єктивна цінність блага.
Сутність «маржиналізму».
30. Причини виникнення грошей, їх історичні види та властивості.
Теорії
31. походження грошей.
32. Суть грошей, поняття ліквідності. Функції грошей.
33. Види грошей в сучасній економіці. Природа сучасних кредитно-паперових грошей.
34. Грошова маса. Регулювання грошової маси.
35. Інфляція, її причини, види та показники.
36. Соціально-економічні наслідки інфляції та заходи її подолання
37. Власність як економічна категорія. Сутність власності, її економічний та правовий зміст.
38. Права власності та їх суть. Суб'єкти та об'єкти власності.
39. Основні форми власності в соціально-економічній системі, їх характеристика. Еволюція відносин власності.
40. Розвиток ринкових відносин як закономірний економічний процес. Категорії "ринок" та „ринкова економіка”.
41. Соціальне ринкове господарство як реальна система.
42. Умови функціонування, ознаки та функції ринку в економіці.
43. Економічний кругообіг в ринковій економіці. Суб'єкти ринкової економіки.
44. Поняття ринкової інфраструктури, її будова та елементи.
45. Біржова торгівля. Товарна та фондова біржа, їх функції та значення.
46. Банківська система. Банки, їх види та функції.
47. Мікроекономіка як складова економічної теорії: предмет і метод.
48. Попит. Закон попиту. Нецінові фактори зміни попиту.
49. Еластичність попиту. Види еластичності. Фактори еластичності.
50. Теорія поведінки споживача. Ефект заміщення та ефект доходу.
51. Пропозиція. Закон пропозиції. Нецінові фактори зміни пропозиції.
52. Ціноутворення. Ринковий та витратний методи формування цін.
53. Класифікація цін та структура ціни.
54. Ринкова рівновага, механізм її встановлення. Ринкова ціна.
Функція ціни.
55. Ринковий механізм та його елементи. Закони функціонування ринкової економіки.

56. Економічна конкуренція. Місце конкуренції в системі елементів ринку. Умови виникнення конкуренції.
57. Досконала конкуренція – суть та умови.
58. Недосконала конкуренція, її види.
59. Монополія: економічна суть, види, наслідки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ажнюк М. О. Основи економічної теорії : навч. посіб. / М. О. Ажнюк, О. С. Передрій. - К. : Знання, 2018. - 368 с.
2. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія : підручник / В. Д. Базилевич. — К.: Знання-Прес, 2018. - 719 с.
3. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, І. Савич. - 2-ге вид. переробл. та допов. - К. : Центр учб. л-ри, 2009. - 688 с.
4. Гальчинський А. С. Економічна теорія : підручник / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко. - К. : Вища школа, 2007. - 503 с.
5. Дзюбик С. Д. Основи економічної теорії: навч. посібник / С. Д. Дзюбик, С. Ривак. — 2-ге вид. перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 491 с.
6. Отрошко О. В. Основи економічної теорії : навч. посібник / О. В. Отрошко. — 2-е вид., перероб. та доп. — К. : Знання, 2013. — 334 с.
7. Основи економічної теорії : підручник / за заг. ред. Л. С. Шевченко. - Х. : Право, 2018. - 448 с.

КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Підсумкова оцінка визначається за 200-бальною шкалою предметною екзаменаційною комісією. Під час оцінювання екзаменаційної роботи бал обчислюється відповідно до критеріїв представлених в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують абітурієнти

№, з/п	Оцінка в балах
Тестування	0-200